

Instructie hoge en bijzondere transacties

Rechtskarakter

Instructie in de zin van artikel VI. 26 Staatsregeling Aruba, artikel 14 van het Wetboek van Strafvordering, artikel 3 en 4 van de Landsverordening op het Openbaar Ministerie en artikel 8 van de Landsverordening politie.

Afzender

procureur-generaal van Aruba

Adressaat

- Hoofdofficier van justitie van Aruba
- Korpschef politie Aruba
- Directeur Kustwacht
- Commandant der Koninklijke Marechaussee
- Diensthoofden (overige) opsporingsinstanties op Aruba
- President van het Gemeenschappelijk Hof van Aruba, Curaçao, Sint Maarten en Bonaire, Sint Eustatius en Saba
- Orde van Advocaten

Registratienummer

13806/2025

Datum inwerkingtreding

26 juni 2025

ACHTERGROND

De transactie is een in de wet geregelde mogelijkheid om strafzaken af te doen buiten de rechter om. Op grond van artikel 1:149 Wetboek van Strafrecht (WvSr) kan het Openbaar Ministerie Aruba (OM) in bepaalde gevallen vóór de aanvang van de terechtzitting één of meer voorwaarden stellen ter voorkoming van strafvervolgning. Deze te stellen voorwaarden zijn limitatief omschreven en één daarvan betreft de betaling van een geldsom (transactie). Door voldoening aan de gestelde voorwaarde(n), vervalt het recht op strafvervolgning.

Een transactie kan in de bij de wet bepaalde gevallen¹ slechts worden aangeboden indien en voor zover in de aan de transactie ten grondslag liggende strafzaak bewijstechnisch voldoende gronden aanwezig zijn om tot dagvaarding te kunnen overgaan. Daarnaast geldt de voorwaarde dat de feitelijke gedragingen die grond zijn voor de transactie door de verdachte worden erkend.²

Het OM moet op basis van de regels van het strafprocesrecht een vervolgingsbeslissing nemen op basis van een autonome afweging. Bij die afweging worden de belangen van betrokkenen, in het bijzonder die van slachtoffers en benadeelde partijen, uitdrukkelijk meegewogen.

Bij de vaststelling van het transactiebedrag wordt, overeenkomstig het bepaalde in artikel 1:55 WvSr, rekening gehouden met de draagkracht van de verdachte naast de ernst van het feit. Voor een rechtsgeldige transactie is de vrijwillige acceptatie van het aanbod essentieel. Een verdachte kan een transactie altijd weigeren en zo de zaak laten voorkomen bij de rechter. Tot slot geldt dat het OM de rechtstreeks belanghebbende(n) (bijvoorbeeld het slachtoffer dat aangifte heeft gedaan van een misdrijf) in kennis stelt van een transactie. Het OM wijst daarbij tevens op de mogelijkheid hiertegen beklag te doen bij het Gemeenschappelijk Hof van Justitie van Aruba, Curaçao, Sint-Maarten en van Bonaire, Sint-Eustatius, Saba (Hof).

In deze instructie worden de kaders gegeven voor de te volgen procedure bij het aanbieden van hoge en bijzondere transacties. Tevens worden de begrippen 'hoge transactie' en 'bijzondere transactie' nader afgebakend. Het gaat bij de laatstgenoemde categorie vaak om delicten die publieke verontrusting hebben veroorzaakt. Het uitgangspunt bij dit soort zaken is niet transigeren maar voorleggen aan de rechter, tenzij daar een goede reden voor is.

Indien in een concreet geval gemotiveerd voor een transactie wordt gekozen, moet de voorgenomen transactie door de hoofdofficier van justitie aan de procureur-generaal worden voorgelegd. Indien de procureur-generaal akkoord is met de voorgenomen transactie, wordt de Minister van Justitie door de hoofdofficier van justitie geïnformeerd. Het informeren vindt pas plaats op het moment dat de overeenkomst is getekend en, indien een persbericht wordt verstuurd, voorafgaand hieraan. Hierdoor is de Minister van Justitie, gezien zijn politieke verantwoordelijkheid, geïnformeerd over de beslissing van

1 Een transactie kan alleen worden toegepast bij overtredingen en bij misdrijven waarop een gevangenisstraf van niet meer dan zes jaar is gesteld.

2 Deze eis van erkenning houdt nadrukkelijk geen erkenning in van schuld aan een strafbaar feit.

het OM van een op handen zijnde hoge en/of bijzondere transactie en is hij in staat zich voor te bereiden op mogelijke reacties vanuit de maatschappij.

Indien het OM besloten heeft tot een hoge en/of bijzondere transactie is een persbericht in beginsel aangewezen. De instructie bevat regels ten aanzien van de informatie die in een persbericht kan worden vermeld.

Deze instructie heeft géén betrekking op transacties voor verschillende categorieën veel voorkomende misdrijven waarvoor boetes plegen te worden opgelegd noch op overtredingen.

In de instructie is tot slot een aparte procedure opgenomen voor transacties tussen de Afl. 50.000,- en Afl. 250.000,- voor zover het geen bijzondere transactie betreft.

BEGRIPPEN

1. Afbakening begrip 'hoge transactie'

Een transactie moet als een hoge transactie als bedoeld in deze instructie worden aangemerkt indien:

- a. de voorwaarde ex artikel 1:149, tweede lid sub a WvSr (betaling aan het Land Aruba van een geldsom) het bedrag van Afl. 250.000,- te boven gaat. Dit bedrag kan ook een cumulatie van verschillende transacties zijn, indien deze zien op een en hetzelfde feitencomplex waarbij de feiten als één geheel beoordeeld en afgehandeld dienen te worden;
- b. het totale bedrag dat met de transactie is gemoeid, het bedrag van Afl. 1.000.000,- te boven gaat. Dit omvat ook de eventuele bedragen ter voordeelsontneming, ter schadevergoeding of de waarde van inbeslaggenomen geldbedragen of voorwerpen die vatbaar zijn voor verbeurdverklaring, waarvan door de verdachte afstand wordt gedaan.

Buiten het bestek van deze instructie vallen transacties als bedoeld in artikel 1:150 WvSr. Dit artikel bepaalt wanneer het OM verplicht is op een transactieaanbod van de verdachte in te gaan. Voorwaarde is dat op het feit geen andere hoofdstraf is gesteld dan geldboete en de verdachte moet aanbieden, binnen een door het OM te bepalen termijn, het maximum van de geldboete te betalen en te voldoen aan alle overige te stellen voorwaarden van artikel 1:149, tweede lid WvSr.

2. Afbakening begrip 'bijzondere transactie'

Er valt geen volledig sluitende definitie te geven voor het begrip 'bijzondere transactie'. In zijn algemeenheid kan echter worden gesteld dat hiervan sprake is indien buitengerechtelijke afdoening van de zaak niet op voorhand de meest logische mogelijkheid lijkt en/of op maatschappelijk onbegrip kan stuiten.

In het kader van de voorliggende instructie zit het bijzondere van de zaak niet zozeer in de aard van de zaak, maar in de buitengerechtelijke wijze waarop de zaak wordt afgedaan, namelijk met een transactie (of een andere voorwaarde) in plaats van met een dagvaarding.

Bij gebrek aan een eenduidige definitie worden de twee categorieën aangegeven waarin sprake kan zijn van een bijzondere transactie als bedoeld in deze instructie indien:

- a. de zaak heeft geleid tot grote maatschappelijke bezorgdheid of onrust vanwege de ernst van de inbreuk op de algemene veiligheid en gezondheid van personen en goederen of op het algemene functioneren van belangrijke sectoren van de samenleving (zoals: staatsveiligheid, integriteit van de overheid, van de democratische rechtsorde, van de financieel-economische sector), waardoor afdoening van de zaak met een transactie op maatschappelijk onbegrip kan stuiten. In deze categorie gaat het om feitelijk zwaarwegende inbreuken op collectieve waarden, alsmede kwesties die twijfel doen rijzen aan de integriteit van de overheid (openbaar bestuur, rechterlijke macht).
Over het algemeen zal bij dit soort van zaken een transactie niet voor de hand liggen. Toch kan de transactie in beeld komen als een zinvolle afdoening. Dit zal niet vanzelfsprekend op begrip kunnen rekenen. Hierbij zal het, juist vanwege de commotie en discussie die het feit al heeft opgeroepen, van tevoren evident zijn dat een keuze om de zaak niet aan de rechter voor te leggen maar om te transigeren, gevoelig ligt.
- b. de zaak principieel ligt omdat er gewichtige vragen van moraal en fatsoen spelen of omdat het gaat om een juridisch principieel punt, waarbij het van belang kan zijn om jurisprudentie te ontwikkelen. Door het aanbieden van een transactie wordt echter rechterlijke toetsing in beginsel onmogelijk gemaakt.³

PROCEDURE

1. Uitgangspunt bij het aanbieden van een hoge transactie of een bijzondere transactie

Voor het aanbieden van een hoge transactie of een bijzondere transactie zijn uiteraard ook de uitgangspunten van toepassing die gelden ten aanzien van iedere transactie. De daaraan verbonden regels en beperkingen maken al dat een hoge transactie of een bijzondere transactie zich alleen bij uitzondering zal voordoen. Dit geldt niet alleen bij natuurlijke personen maar ook bij rechtspersonen. Bij vervolging van rechtspersonen is het bovendien wenselijk dat opdrachtgevers en feitelijk leidinggevendenden zo mogelijk ook worden vervolgd.

Juist in de afwijking van het 'normale patroon' ligt de reden om uitdrukkelijk te motiveren waarom de transactie toch een afdoening is die de voorkeur verdient boven het aanbrengen van de zaak bij de rechter. Dan kan, wanneer inderdaad gemotiveerd voor een transactie wordt gekozen, deze beslissing ook gemakkelijk en goed worden verantwoord. Het uitgangspunt is dus: 'niet transigeren in dergelijke zaken (maar voorleggen aan de rechter), tenzij daar een goede reden voor is'.

In de procedure staat dan centraal de toetsing van de reden om toch te transigeren: is dat een verantwoorde beslissing gezien de aard en de gevolgen van het strafbare feit en de omstandigheden waaronder het is gepleegd, alsmede gegeven de (straf)processuele consequenties van een transactie dan wel van een eventueel aanbrengen bij de rechter?

³ Op grond van art. 1:151 WvSr kan het recht tot strafvordering ook na voldoening aan de overeenkomstig art. 1:149 WvSr gestelde voorwaarden herleven, namelijk in geval van een bevel van het Hof tot instellen of voortzetten van de vervolging naar aanleiding van een gedaan beklag ex art. 25 WvSv.

Gelet op deze -terughoudende- beleidslijn worden de overwegingen die aan een voorgenomen hoge transactie dan wel een voorgenomen bijzondere transactie ten grondslag liggen op verschillende niveaus getoetst (zie hierna onder 2; procedure bij voorgenomen hoge transacties en bijzondere transacties).

2. Procedure bij voorgenomen hoge transacties en bijzondere transacties

- a. De (zaaks)officier van justitie legt een voorgenomen hoge transactie of een voorgenomen bijzondere transactie middels een schriftelijk onderbouwde voorgenomen beslissing voor aan de hoofdofficier van justitie en rechercheofficier van justitie. De (zaaks)officier van justitie doet dat op een moment dat de transactie nog niet onomkeerbaar is, dat wil zeggen op een moment dat het OM nog de vrijheid heeft te kiezen voor een andere wijze van afdoening zonder in strijd te komen met de beginselen van een behoorlijke strafrechtspleging.⁴ De rol van de rechercheofficier van justitie is gelegen in de toetsing van de juridische aspecten van de zaak, meer in het bijzonder de beoordeling van het bewijs.
- b. Indien de hoofdofficier van justitie instemt met de voorgenomen transactie legt hij/zij de zaak voor aan de procureur-generaal.⁵
- c. De procureur-generaal toetst op basis van de schriftelijk onderbouwde voorgenomen beslissing van de (zaaks)officier van justitie of de schriftelijke onderbouwing de voorgenomen beslissing om te transigeren kan dragen. De procureur-generaal informeert de hoofdofficier van justitie over de beslissing wel of niet in te stemmen met de voorgenomen transactie. Indien de procureur-generaal niet instemt met de voorgenomen transactie gebeurt dit schriftelijk. In het laatste geval komt de voorgenomen transactie daarmee te vervallen.
- d. Nadat de overeenkomst is getekend informeert de hoofdofficier van justitie de Minister van Justitie over de beslissing.
- e. De procureur-generaal en de (zaaks)officier van justitie worden door de hoofdofficier van justitie geïnformeerd wanneer de Minister van Justitie is geïnformeerd.
- f. De (zaaks)officier neemt de uiteindelijke afdoeningsbeslissing. De beslissing van de hoofdofficier van justitie (onder b) dan wel de procureur-generaal (onder c.) is daarbij bepalend.

⁴ Het moment waarop sprake is van een 'voorgenomen transactie' is niet in elke casus eenduidig vast te stellen en het eerste aftastend gesprek daarover met een verdachte kan een grote impact hebben. Als vuistregel kan gelden dat - zeker in gevoelige zaken - zo vroeg mogelijk door de zaaksofficier het overleg met hoofdofficier van justitie en rechercheofficier van justitie wordt gezocht.

⁵ Indien de hoofdofficier van justitie uiteindelijk niet instemt met een voorgenomen transactie, blijft de verdere procedure uiteraard achterwege.

3. Persbericht

Indien besloten wordt tot een hoge transactie of een bijzondere transactie is een persbericht in beginsel aangewezen.⁶ Hiermee wordt geanticipeerd op de - gegeven de aard van de zaken - onvermijdelijke maatschappelijke aandacht voor de zaak in kwestie. Tevens compenseert dit persbericht het uitblijven van publiciteit naar aanleiding van een openbare behandeling ter terechtzitting en een in het openbaar uitgesproken rechterlijke uitspraak en de generaal preventieve werking die daarvan uit gaat. Het persbericht vermeldt in ieder geval de initialen van de verdachte met wie en de strafbare feiten ter zake waarvan wordt getransigeerd; het vermeldt ook de motivering voor de keuze en de hoogte van de transactie.

De namen/initialen van andere verdachten en verdachte rechtspersonen in dezelfde of daarmee samenhangende zaak aan wie geen hoge of bijzondere transacties worden aangeboden worden in het persbericht in beginsel niet genoemd. De inhoud wordt vastgesteld door het OM. Het wordt zo spoedig mogelijk uitgebracht.

De inhoud van het persbericht wordt voorbereid door de persvoorlichter van het OM met input van de zaaksofficier.

4. Registratie

Hoge transacties en bijzondere transacties worden in Rubi geregistreerd. In het jaarverslag van het OM kan, aan de hand van deze registraties, gerapporteerd worden over de hoogte, aard (type delict) en omvang van deze transacties.

5. Procedure met betrekking tot transacties tussen de Afl. 50.000,- en de Afl. 250.000,-.

Zaken waarin een transactie (betaling van een geldsom aan het Land Aruba; artikel 1:149, tweede lid sub a WvSr) wordt overwogen van meer dan Afl. 50.000,- maar minder dan Afl. 250.000,- worden door de (zaaks)officier van justitie ter goedkeuring voorgelegd aan de hoofdofficier van justitie. Conform de in deze instructie gevolgde lijn, moet hetzelfde geschieden indien het totale bedrag dat met deze transactie is gemoeid, dus inclusief eventuele bedragen ter voordeelsontneming en schadevergoeding, of de waarde van inbeslaggenomen geldbedragen of voorwerpen die vatbaar zijn voor verbeurdverklaring, waarvan door de verdachte afstand wordt gedaan meer is dan Afl. 1.000.000,-. De hoofdofficier van justitie informeert de procureur-generaal over de beslissing.

Bovenstaande geldt niet voor de bijzondere transacties. In geval van bijzonder transacties moet altijd de procedure onder punt 2 worden gevolgd.

De beleidsregels in deze instructie hebben onmiddellijke gelding vanaf de datum van De ondertekening en publicatie.

De instructie is overeenkomstig de huidige reeds bestaande werkwijze.

⁶ De procureur-generaal kan bepalen dat geen persbericht wordt verstuurd.

Oranjestad, 26 juni 2025

A. Flanegin
procureur-generaal

